

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลท้องถิ่น

นายสุรัฐ เนียมกลาง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-949-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DETERMINANT OF LOCAL GOVERNMENT TAXATION

MR. SURARAT NIAMKLANG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics in Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

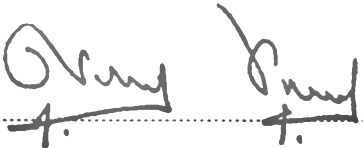
Academic Year 1997

ISBN 974-637-949-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บัณฑิตที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลท้องถิ่น
 โดย นายสุรรัฐ เนียมกลาง
 ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ไพศาล เล็กอุทัย

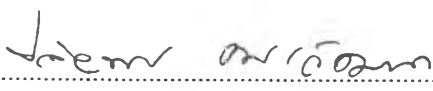
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

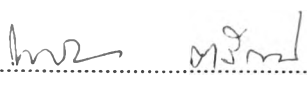

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ รัตนา สายคณิต)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ไพศาล เล็กอุทัย)

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ชลัษฏ์พร อมรวัฒนา)

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตริรัตน์)

สรุรัฐ เนียมกลาง : ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลท้องถิ่น (THE DETERMINANT OF LOCAL GOVERNMENT TAXATION) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ไพศาล เล็กอุทัย ; 128 หน้า. ISBN 974-637-949-6.

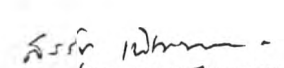

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลท้องถิ่น โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง เป็นรายจังหวัดในปี พ.ศ. 2537 แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกพิจารณาความสามารถในการเสียภาษีของจังหวัด โดยกำหนดสมการอัตราส่วนภาษีแต่ละประเภทต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด มีปัจจัยทางเศรษฐกิจใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษี โดยวิธีสมการถดถอย (Regression Approach) และในส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ถึงความพยายามในการจัดเก็บภาษีของจังหวัด โดยพิจารณาถึงอัตราส่วนระหว่างอัตราส่วนภาษีที่เก็บได้จริงต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดกับอัตราส่วนของภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้หรือความสามารถในการเสียภาษีในการวิเคราะห์จากส่วนแรก

จากผลการทดสอบสมการถดถอยของภาษีทั้งหมดพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีคือ มูลค่าผลิตภัณฑ์จากภาคการธนาคาร มูลค่าผลิตภัณฑ์จากภาคอุตสาหกรรม มูลค่าผลิตภัณฑ์จากภาคการบริการและรายได้ต่อหัวของประชากรในจังหวัด เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดความสามารถในการเสียภาษีประเภทต่าง ๆ ในจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระดับการใช้จ่าย การขยายตัวทางอุตสาหกรรมและการบริการ ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่เศรษฐกิจของประเทศ

ผลการศึกษาปรากฏว่า แบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 4 กลุ่ม ตามความสามารถในการเสียภาษีและความพยายามในการจัดเก็บภาษีคือ กลุ่มแรก จังหวัดที่มีค่าความสามารถสูงและมีค่าความพยายามสูง กลุ่มที่ 2 จังหวัดที่มีค่าความสามารถสูงและมีค่าความพยายามต่ำ กลุ่มที่ 3 จังหวัดที่มีค่าความสามารถต่ำและมีค่าความพยายามสูง และกลุ่มที่ 4 คือจังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีต่ำและค่าความพยายามต่ำ การจัดแบ่งกลุ่มของจังหวัดนั้นก็เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาถึงผลของการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่ภาษีและความพร้อมของจังหวัด รวมทั้งโครงสร้างทางเศรษฐกิจในจังหวัดที่จะเอื้อให้เกิดรายได้ และประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีตามพื้นฐานทางเศรษฐกิจของจังหวัด

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลท้องถิ่นพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีได้รับการกำหนดจากรัฐบาลกลางแล้วจะส่งผลถึงท้องถิ่น การคลังของท้องถิ่นที่ถูกรวมศูนย์ไว้ส่วนกลาง โดยผ่านการบริหารตามลำดับชั้นจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานของตนเอง เพราะจะต้องพึ่งพาความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ จากรัฐบาลกลาง การบริหารและควบคุมงานของรัฐบาลท้องถิ่นควรจะเป็นอิสระทางการคลัง โดยรัฐบาลกลางควรพิจารณาวิธีการควบคุมดูแลรัฐบาลท้องถิ่นแทน ซึ่งจะสนองความต้องการของประชากรในท้องถิ่นได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งการลงทุนและการใช้จ่ายสำหรับท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็จะลดความช่วยเหลือและการพึ่งพาทางการคลังลงจากรัฐบาลกลาง ซึ่งในที่สุดก็จะทำให้รัฐบาลท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยรัฐบาลกลางจะคอยดูแลและเป็นผู้ตัดสินใจถึงต้นทุนและผลประโยชน์ในระดับชาติเท่านั้น

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C760404 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: TAX EFFORT / TAX CAPACITY / TAXATION / LOCAL GOVERNMENT

SURARAT NIAMKLANG : THE DETERMINANT OF LOCAL GOVERNMENT TAXATION. THESIS
ADVISOR : ASSOC. PROF. PHAISAL LEKUTHAI, 128 pp. ISBN 974-637-949-6.

The goal of this paper is to analyze factors which are influential in provincial tax collection. This data used is from 1994 and categorized by provinces. The analysis is broken into two parts. First, the tax collection capacity among the provinces. This is found by regression analysis whose primary variable is tax rates per gross provincial product (GPP), and several economic variables influential in tax collection. Second, the tax collection effort of the provincial revenue departments. The primary focus here is on the proportion of actual tax collectable to GPP and expected tax collectable (or the tax collection capacity formerly mentioned in the first part of the analysis)

The regression analysis results direct to four important factors in determining provincial tax collection of various types. They are banking sector , industrial sector , service sector output and provincial income per capita. They reflect not only spending level but also expansion by economic sectors, both are basic requirements for economic growth.

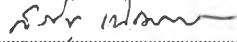
The analysis divides the provinces into four groups based on tax payment capacity and the tax collection effort. The provinces are grouped as follow: Group 1 High tax payment capacity, high the tax collection effort. Group 2 High tax payment capacity, low the tax collection effort. Group 3 Low tax payment capacity, high the tax collection effort. Group 4 Low tax payment capacity, low the tax collection effort. The grouping provides directions for evaluating the performance of each provincial revenue department as well as for analyzing tax payment ability of each province. It also highlights those provinces with firm economic structure ideal for output growth thus large tax payment capacity.

From the study, influential factors in local government tax collection are pre-determined by the central government. The central government manages the local communities fiscal policies, this causes inefficiency, therefore, the responsibility can and should fall on the local government. The local government should be allowed independence in determining its fiscal policies, while the central government's roll should be limited to an overseer. The former is undoubtedly more in touch with its community than the latter, thus can better tailor policies to suit its citizens. In the long term, from standing on its own, the local government will be stronger and less dependent on the central government, allowing the latter to focus on national agendas.

ภาควิชา..... ECONOMICS

สาขาวิชา..... ECONOMICS

ปีการศึกษา..... 1998

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากความช่วยเหลือและความร่วมมือของบุคคลหลายท่าน ผู้เขียนขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ไพศาล เล็กอุทัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในความกรุณาและเอาใจใส่ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอดด้วยความอดทนเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์รัตนา สายคณิต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชลัษฏ์พร อมรวัฒนา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นवलน้อย ตริรัตน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลรวมทั้งเพื่อนและน้องทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ช่วยตรวจแก้ไขคำผิดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งให้การสนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สุรรัฐ เนียมกลาง

มีนาคม 2541

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
1.3 ขอบเขตในการศึกษา.....	3
1.4 วิธีการศึกษา.....	4
1.5 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.7 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2. แนวคิดและทฤษฎีภาษีอากร	
2.1 ความหมายของภาษีอากร.....	10
2.2 จุดมุ่งหมายในการจัดเก็บภาษี.....	11
2.3 โครงสร้างอัตราภาษี.....	12
2.4 วิธีการประเมินภาษี.....	13
2.5 หลักเกณฑ์การเก็บภาษี.....	14
2.6 ประเภทของภาษีที่จัดเก็บ.....	20
2.7 ผลกระทบของภาษี.....	22
2.8 ประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร.....	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. สมการประมาณค่าภาษีประเภทต่าง ๆ โดยวิธีสมการถดถอย	
3.1 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
3.2 สมการประมาณค่า.....	34
3.2.1 สมการอธิบายอัตราส่วนรายได้จากภาษีท้องถิ่นต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด....	34
3.2.2 สมการอธิบายอัตราส่วนรายได้จากภาษีเงินได้ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด.....	36
3.2.3 สมการอธิบายอัตราส่วนรายได้จากภาษีการพาณิชย์ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด.....	40
3.2.4 สมการอธิบายอัตราส่วนรายได้จากภาษีรวมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด.....	43
4. การวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีของจังหวัด	
4.1 ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษี.....	48
4.2 ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น.....	49
4.3 ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้.....	53
4.4 ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์.....	57
4.5 ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีรวม.....	60
5. สรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	71
5.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะทางการพัฒนารัฐบาลท้องถิ่น.....	79
รายการอ้างอิง.....	82
ภาคผนวก ก.	84
ภาคผนวก ข.	114
ประวัติผู้เขียน.....	128

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
2.1 รายรับจากภาษีอากรจำแนกตามประเภท ปีงบประมาณ พ.ศ.2533-2537 และสัดส่วนต่อ GDP.....	24
2.2 รายรับและรายจ่ายขององค์กรปกครองท้องถิ่นปีงบประมาณ 2533-2537.....	28
3.1 สมการอัตราส่วนภาษีท้องถิ่นต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด.....	35
3.2 สมการอัตราส่วนภาษีท้องถิ่นต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดหลังจาก แก้ปัญหา Multicollinearity.....	35
3.3 สมการอัตราส่วนภาษีเงินได้ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด.....	39
3.4 สมการอัตราส่วนภาษีเงินได้ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดหลังจาก แก้ปัญหา Multicollinearity.....	39
3.5 สมการอัตราส่วนภาษีจากการพาณิชย์ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด.....	42
3.6 สมการอัตราส่วนภาษีจากการพาณิชย์ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดหลังจาก แก้ปัญหา Multicollinearity.....	42
3.7 สมการอัตราส่วนภาษีรวมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด.....	45
3.8 สมการอัตราส่วนภาษีรวมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดหลังจาก แก้ปัญหา Multicollinearity.....	45
4.1 แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น.....	50
4.2 แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้.....	54
4.3 แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์.....	58
4.4 แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีรวม.....	62
4.5 กลุ่มจังหวัดแบ่งตามความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บ ภาษีท้องถิ่น ปีพ.ศ. 2537.....	67
4.6 กลุ่มจังหวัดแบ่งตามความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บ ภาษีเงินได้ ปีพ.ศ. 2537.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่	
4.7 กลุ่มจังหวัดแบ่งตามความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บ ภาษีจากการพาณิชย์ ปีพ.ศ. 2537.....	69
4.8 กลุ่มจังหวัดแบ่งตามความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บ ภาษีรวม ปีพ.ศ. 2537.....	70
5.1 แสดงค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ และลำดับความพยายาม และความสามารถของจังหวัด ในปี พ.ศ. 2537.....	74